

Sygn. akt IV KK 178/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Sobczak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,

w sprawie G. S., P. G. i Ł. D.

skazanego z art. 159 kk w zw. z art. 11 § 3 kk i art. 57 a § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 lutego 2013 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych G. S. i P. G. oraz Prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt II Ka .../12

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w T.

z dnia 7 listopada 2011 r.,

**1) uchyla zaskarżony wyrok w zakresie nie orzeczenia
nawiązek od G. S., P. G. i Ł. D. i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym,**

**2) oddala kasacje obrońców G. S. i P. G., jako oczywiście
bezzasadne,**

**3) zwalnia skazanych G. S. i P. G. od kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 7 listopada 2011 r., oskarżeni Ł. D., G. S. i P. G. zostali uznani winnymi popełnienia zarzucanych im aktem oskarżenia czynów, wyczerpujących dyspozycję kolejno: Ł. D. z art. 159 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i za to została mu wymierzona kara 2 lat pozbawienia wolności; G. S. z art. 159 k.k. i art. 157 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to została mu wymierzona kara 4 lat pozbawienia wolności; P. G. z art. art. 159 k.k. i art. 157 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i za to została mu wymierzona kara 3 lat pozbawienia wolności. Wyrokiem tym rozstrzygnięto także na mocy art. 46 § 1 k.k. o zadośćuczynieniu w ten sposób, że zasądzono od G. S. na rzecz pokrzywdzonego M. M. oraz od P. G. na rzecz pokrzywdzonego D. B. kwoty po 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Orzeczono także w przedmiocie zaliczenia tymczasowego aresztowania oraz o kosztach sądowych.

Na skutek wywiedzionych od tego orzeczenia apelacji, Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 9 lutego 2012 r., zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że: wymierzone kary pozbawienia wolności podwyższył co do oskarżonego G. S. do 5 lat oraz co do oskarżonego P. G. do 4 lat; na mocy art. 57a § 2 k.k. orzekł nawiązki w kocie po 200 zł każda, od oskarżonego Ł. D. na rzecz pokrzywdzonych M. i E. M., od oskarżonego G.S. na rzecz pokrzywdzonego D. B. oraz od oskarżonego P. G. na rzecz pokrzywdzonego D. B.; w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy i zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od tego wyroku wywiedli obrońcy oskarżonych G. S., P. G. oraz Prokurator Generalny na niekorzyść oskarżonych Ł. D., G. S. i P. G.

Obrońca oskarżonego G. S. zarzucił temu rozstrzygnięciu, rażące naruszenie prawa materialnego, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 115 § 21 k.k., polegające na przyjęciu, że czyn przypisany oskarżonemu jest występkiem o charakterze chuligańskim i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego P. G. zarzucił: rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nierozpoznanie zarzutu dokonania przez Sąd I instancji błędnej oceny dowodów z zeznań P. M., w zakresie w jakim

dotyczy nieuwzględnienia przez Sąd Rejonowy, iż zeznania te, stanowiące przecież pomówienie współoskarżonego winny być ocenione ze szczególną wnikliwością i dokładnością, a w konsekwencji uznanie dokonanej przez Sąd I instancji oceny tego dowodu za trafną, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem to depozycje P. M. złożone w charakterze współoskarżonego oraz świadka stanowiły podstawę dla postawienia P. G. zarzutu udziału w pobiciu i uszkodzeniu mienia, oraz określenia jego roli w całym zajściu, a następnie do jego skazania za ten czyn i wymierzenia mu przez Sąd Okręgowy surowszej kary niż w wyroku Sądu I instancji. Skarżący podniósł nadto naruszenie przepisu art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu dlaczego Sąd II instancji uznał zarzut błędnej oceny dowodów z zeznań P. M., w zakresie w jakim wskazuje się w owym zarzucie, iż depozycje te stanowiły pomówienie współoskarżonego za niezasadny. Obrońca wniósł z ostrożności procesowej zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 115 § 21 k.k., przez przyjęcie, że z samego faktu, iż ulica jest miejscem publicznym, zaś do zajścia doszło w pobliżu otwartej stacji benzynowej wynika, że czyn zarzucony skazanym popełniony został publicznie i należało go zakwalifikować jako występki o charakterze chuligańskim, co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku albowiem Sąd II instancji, działając na podstawie przepisu art. 57a § 2 k.k. zasądził od ww. skazanego na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w kwocie 200 zł, a nadto uznanie czynu zarzucanego skazanemu za występki o charakterze chuligańskim miało wpływ na wymiar orzeczonej wobec ww. kary.

Skarżący wniósł o uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu albowiem skazanie P. G. jest oczywiście niesłuszne ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej tego skazanego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T.

Prokurator Prokuratury Generalnej w swej kasacji wywiedzionej na niekorzyść ww. oskarżonych zaskarżył wyrok w zakresie rozstrzygnięcia w pkt I.2 i II w części nieorzeczenia o nawiazce zarzucając mu rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, tj. art. 57a § 2 k.k., polegające na błędnym uznaniu, że zasądzenie, na podstawie art. 46 § 1 k.k., od skazanych za występki o charakterze chuligańskim G. S. na rzecz pokrzywdzonego M. M. i od P. G. na rzecz pokrzywdzonego D. B. określonych w wyroku kwot pieniędzy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wyłącza możliwość orzeczenia wobec nich oraz Ł. D. nawiazki, co w konsekwencji skutkowało niezasadnym utrzymaniem w

tym zakresie w mocy wyroku Sądu I instancji, wydanego z rażącym naruszeniem przepisu art. 57a § 2 k.k., na skutek zaniechania orzeczenia wobec skazanych za występki o charakterze chuligańskim Ł. D. i P. G. przewidzianej w tym przepisie obligatoryjnej nawiązki na rzecz pokrzywdzonego M. M., jak również zaniechania orzeczenia na tej samej podstawie prawnej nawiązki wobec skazanych w warunkach art. 57a § 1 k.k. Ł. D. i G. S. na rzecz pokrzywdzonego D. B.

W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Prokuratury Generalnej jest zasadna w stopniu w jakim doprowadziła do wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

Pozostałe kasacje wywiedzione przez obrońców oskarżonych G. S. i P. G. są bezzasadne w stopniu oczywistym (art. 535 § 3 k.p.k.).

W pierwszej kolejności odnieść należy się do kasacji prokuratora, w której podniesiono zarzut obrazy prawa materialnego, tj. art. 57a § 2 k.k., jako najdalej idącej w skutkach dla rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

Z analizy akt przedmiotowej sprawy, w tym pisemnych motywów wyroku Sądu II instancji w sposób nie budzący wątpliwości wynika, że błędna interpretacja warunków wynikających z treści art. 57a § 2 k.k. w istocie doprowadziła do wydania orzeczenia dotkniętego powyższych uchybieniem.

Wskazać należy, że ustawodawca w § 2 art. 57a k.k. przewidział obligatoryjne orzeczenie prawnej dolegliwości pieniężnej wobec sprawcy, w postaci nawiązki na rzecz pokrzywdzonego lub w przypadku braku ustalenia pokrzywdzonego – obecnie na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (zob. *M. Budyn- Kulik, Komentarz do art. 57a k.k., Lex 2013*). Tak więc, podstawą obligatoryjnego orzeczenia nawiązki na podstawie art. 57a § 2 k.k., jest bowiem skazanie sprawcy za występki o charakterze chuligańskim, co bez wątpliwości zostało ustalone w przedmiotowej sprawie. Owa obligatoryjność orzekania nawiązki wynika już z faktu samego skazania sprawcy występkami chuligańskimi, w żadnym razie nie jest zależna – jak błędnie wywiódł Sąd Okręgowy – od ustaleń faktycznych dotyczących zachowania danego oskarżonego wobec konkretnego pokrzywdzonego. Oczywistym jest także, że wypowiedzenie się przez sąd w kwestii naprawienia szkody, zadośćuczynienia za

doznana krzywdę lub orzeczenie nawiązki na podstawie art. 46 k.k., eliminuje możliwość orzeczenia nawiązki na rzecz pokrzywdzonego z art. 57a § 2 k.k.

Jak słusznie zauważył skarżący, w przedmiotowej sprawie, wszyscy trzej oskarżeni, działając wspólnie i w porozumieniu, uznani zostali winnymi popełniania występku o charakterze chuligańskim, polegającym na pobiciu M. M. i D. B. ale także występku o charakterze chuligańskim polegającym na uszkodzeniu mienia będącego własnością pokrzywdzonych M. i E. M. oraz D. B.

Orzeczenie przez Sąd I instancji na podstawie art. 46 § 1 k.k. od oskarżonego G. S. na rzecz pokrzywdzonego pobiciem M. M. i od oskarżonego P. G. na rzecz pokrzywdzonego pobiciem D. B. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wprawdzie uniemożliwiło zastosowanie art. 57a § 2 k.k., ale tylko od tych konkretnych oskarżonych co do ww. pokrzywdzonych. Powyższe nie eliminowało natomiast wynikającego z przywołanego wyżej przepisu obowiązku Sądu do orzeczenia w przedmiocie nawiązki od oskarżonych co do pozostałych pokrzywdzonych. Dokonana przez Sąd Okręgowy konwalidacja orzeczenia Sądu Rejonowego polegająca na orzeczeniu nawiązki na podstawie art. 57a § 2 k.k. od oskarżonego Ł. D. na rzecz pokrzywdzonych M. i E. M., od oskarżonego G.S. na rzecz pokrzywdzonego D. B. oraz od oskarżonego P. G. na rzecz pokrzywdzonego D. B., nie wyczerpała wszystkich możliwych konfiguracji wynikających z obowiązku Sądu w omawianym zakresie i tym samym nie zaspokoila wszystkich pokrzywdzonych.

Wprawdzie z ustalonych okoliczności przedmiotowej sprawy wynika, że G. S. spowodował obrażenia ciała u M. M., zaś P.G. spowodował obrażenia ciała u D. B., co skutkowało nałożeniem na ww. obowiązkowi zadośćuczynienia tym pokrzywdzonym w trybie art. 46 § 1 k.k. i odpowiednio na rzecz wyżej wskazanych pokrzywdzonych wyłączało, zgodnie z art. 57a § 2 k.k., możliwość orzeczenia nawiązki za występki o charakterze chuligańskim, to jednak w pozostałym zakresie, wobec każdego z trzech skazanych w warunkach art. 57a § 1 k.k. przedmiotowej sprawy, sąd miał obowiązek orzeczenia nawiązki na rzecz każdego z ujawnionych pokrzywdzonych.

Argumentacja Sądu II instancji sprowadzająca się do konfrontacji wynikającego z art. 57a § 1 k.k. obowiązku poprzez pryzmat zachowań poszczególnych oskarżonych względem pokrzywdzonych jest błędna i nie zyskuje aprobaty.

Mając na uwadze powyższe dojść należało do wniosku, że orzeczenie Sądu Okręgowego w T. dotknięte zostało rażąco obrazą prawa materialnego, tj. art. 57a § 2 k.k. i w zakresie tego uchybienia podlegać będzie ponownemu rozpoznaniu z uwzględnieniem wskazanych powyżej uwag.

Odnosząc się do pozostałych kasacji obrońców oskarżonych wskazać należy, iż z racji swych bezzasadności podlegały one oddaleniu.

Zauważyć trzeba, że wywiedzione w obu skargach zarzuty godzą w istocie w orzeczenie Sądu I instancji. Obaj skarżący wywiedli zarzut obrazy prawa materialnego, tj. art. 115 § 21 k.k., przy czym ich argumentacja *de facto* sprowadza się do podważenia ustaleń w przedmiocie uznania przez Sąd *meriti*, i zaakceptowania tej oceny przez Sąd odwoławczy, że czyn przypisany oskarżonym miał charakter występku o charakterze chuligańskim. Nadto, podkreślić należy, że zarzut tożsamo uargumentowany został wywiedziony w ramach zwyczajnego środka odwoławczego przez obrońcę oskarżonego G. S. (pkt 1 apelacji). Był zatem przedmiotem kontroli i rozpoznania przez Sąd odwoławczy.

Sąd Okręgowy w T. na str. 11- 13 uzasadnienia wskazał z jakich powodów, nie można było podzielić - w okolicznościach przedmiotowej sprawy - twierdzenia, jakoby czyn postawiony oskarżonym nie był czynem o charakterze chuligańskim albowiem nie została spełniona przesłanka działania „publicznie”. Zaprezentowane przez Sąd II instancji umotywowanie jest w pełni trafne i przekonujące, zaś obecne wywody w omawianym zakresie stanowią jedynie polemikę ze stanowiskiem tego Sądu.

Przechodząc do zarzutów kasacji obrońcy oskarżonego P. G., który podniósł także rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. (pkt a i b kasacji) wskazać trzeba, że tylko pozornie zarzuty te spełniają wymogi nadzwyczajnego środka zaskarżenia, podczas gdy w rzeczywistości nie ujawniają uchybień w omawianym zakresie. Treść poddanego kontroli rozstrzygnięcia nie potwierdza aby w toku procedowania przez Sąd odwoławczy doszło do naruszenia wskazanych przepisów. Wbrew wszelkim twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy rzetelnie rozpoznał zarzuty apelacyjne i w sposób wystarczający wyjaśnił z jakich powodów nie mogły zostać podzielone.

Dobitnym dowodem jest treść uzasadnienia Sądu II instancji str. 17- 21, na której szczegółowo omówiono i wyjaśniono przyczyny podzielenia dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny zeznań świadka P. M. oraz odniesiono się do podjętej przez

obrońcę próby zdyskredytowania tego źródła jako wartościowego dowodu w sprawie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.